

Ad 3. Resp. dicitur ejusmodi esse Ecclesiae injuriosum, quod nulla ratione ab adversariis poterit honestari. Verum etsi daretur, hoc exurgeret argumentum: Ecclesia interdum abusa est potestate legislativa, ergo hanc non habet, neque habere debet. Quae quidem si valeret argumentandi ratio, hoc pariter institui posset argumentum: potestas civilis interdum abusa est auctoritate legislativa, ergo eam non habet neque habere debet. Nescio porro utrum hoc politicis arrideat.

Quod vero attinet ad placitum regium novissime invecum aulicorum hortatu (1), dico illud plane injustum esse, quia princeps fiet ex Ecclesiae filio ac subdito ejusdem iudex ac dominus, arbiterque ecclesiasticae disciplinae, ideoque limites potestatis suae transgredere. Quid dicerent aulici, si Ecclesia aut romanus pontifex nollet principum decreta vim habere, nisi prius ipse probasset, sub obtentu quod posset esse iuris ecclesiasticis noxia? Non clamarent Ecclesiam hac ratione invadere jura principum? Experientia satis ostendit quinam injiciantur compedes ecclesiasticae potestati ex ejusmodi placitis regii. Principes acatholici jus placiti regii sibi pariter vindicant.

opus Joan. Antonii Bianchi ord. min. de observantia: *Nella potestà e della politica della chiesa*. Roma 1745. tom. III. lib. I. cap. I. § 6.

(1) Nullum in tota antiquitate ab aetate Constantini M. usque ad sec. XV. exemplum offenditur, ex tot imperatoribus ac principibus christianis in universo mundo, alicujus qui contenderit, nedum circa materiam tantum disciplinarem, subjiciendum aliquod concilii decretum, aut constitutionem pontificiam placito regio. Cf. Zacaria op. cit. pag. 216. et Bianchi op. pariter cit. tom. IV. p. 346. seqq. Verum juverit de novissimo hoc regii placiti invento iudicium afferre quod tulit D. Pek, membrum consilii Flandrici, his verbis: « Quam consuetudinem (placiti regii) et multas alias ejusdem farinae non posse jure satis defendi puto, ut quae libertati Ecclesiae plurimum adversantur, ac proinde non valent apud justos et catholicos iudices, qui timorem

carunt (4); notum porro est quid catholicis in ditione principum protestantium hac de causa evenit, quot vexationibus subjiciantur, quot oriantur dissidia. Hac ratione istorum principum patrocinium non semel vertitur in apertum super Ecclesiam dominatum, alicubi vero in vigentem persecutionem.

Ad 4. D. Ita ut possit alia legitima ratione reipublicae bono prospici, C. ita ut alia via non suppetat N. Si enim casus hic contingeret, in negotiis praesertim mixtis, possent principes ejusmodi incommoda rom. pontifici patefacere, qui pro sua in bonum universale sollicitudine, si rem ita esse compererit, procul dubio sanctiones ecclesiasticas, ubi eidem poscerent rerum adjuncta, aut tollet, aut mitigabit, prout semper praestitit s. Sedes, quin opus sit indebitam sibi arrogare auctoritatem, ut aulici contendunt.

Juverit gravissimum hoc argumentum absolvere verbis quibus utebatur s. Hilarius Pictaviensis in lib. contra Auxentium: « Miserari licet nostrae aetatis laborem, et praesentium temporum stultas opiniones ingemiscere, quibus patrocinari Deo humana creduntur, et ad tuendam Christi Ecclesiam ambitione seculari laboratur » (2).

Dei habeat, licet forte valeant apud eos apud quos quidlibet licet, et qui Ecclesiam oderunt, eaque principibus secularibus libenter in omnibus subicerent: confusionem passuri in magno illo die, cum ad iudicandum eos veniet, cujus sponsam hic contempserunt, et injuria affecerunt. » Cf. *Mémor. cathol. Févr. 1826.*

(1) Ut fere omnes principes acatholici Germaniae, cujus rei praesto habere documenta quae possem hic exhibere, nisi ageretur de re notissima; quo fit ut catholica Ecclesia sub principibus protestantibus hac de causa ut plurimum vexetur, vexentur episcopi, ac in universum religionis ministri, ut constat ex publicis ephemeridibus, praesertim vero ex *L'ami de la religion.*

(2) N. 5. opp. ed. Maur. tom. II. col. 594. Veron. 1750.

SECTIO POSTERIOR

DE ROMANO PONTIFICE.

SECTIO POSTERIOR.—DE ROMANO PONTIFICE.

Licet ea, quae hactenus pertractavimus, Ecclesiam integram atque perfectam afficiant, seu societatem universam a Christo ad instar individui viventis constitutam, ac propterea capite ac membris constantem; attamen juxta praemissa agere speciatim de Ecclesiae capite nobis proposuimus, sive ob argumenti praestantiam, sive ob adversariorum qui illud quoquo modo aggressi sunt multitudinem. Cum enim agitur de Ecclesiae capite, agitur de summa rei a qua ipsius Ecclesiae existentia et salus omnino pendet (1). Adversarii

(1) Verissime card. Bellarminus in praefat. in libros de summo pontifice, n. 2. scripsit: « De qua re agitur, cum de primatu pontificis agitur? Brevis dicam, *De summa rei christianae.* » Quod ex recentioribus pariter agnovit et professus est inter anglicanos Guill. Palmer Oxoniensis, dum in op. saepius citato par. 7. de rom. Pontifice, cap. I. vol. II. p. 477. asserere non dubitat: « Doctrinam de primatu episcopi romani in Ecclesiam universalem ordinem esse circa quem reliquae omnes voluntur controversiae quae inter Ec-

clesiam romanam et ecclesias ceteras incalescunt; quoniam si Christus Dominus primatum ex officio proprium alicujus episcopi instituit in Ecclesia catholica, qui semper perdurare debeat; et hunc primatum haereditaverit episcopus romanus, illico consequitur Ecclesiam catholicam coartari ad solam Ecclesiam obedientiae romanae; et concilia, doctrinam ac traditiones illius Ecclesiae obsignatas esse auctoritate totius mundi christiani. » Id ipsum patet ex immani omnium haereticorum et schismaticorum furore adversus ejusmodi primatum a quo contriti sunt.

autem qui ipsum impugnaverunt sunt acatholici omnes qui vires omnes suas ad illud labefactandum nullo non tempore exereuerunt. Quaecumque de hoc capite dicturi sumus revocari facile possunt ad primatum quem Christus Ecclesiae instituit et auctor contulit super hanc Ecclesiam suam Petro; ad successionem in hoc primatu; ad hujus primatus naturam; ad illas denique dotes ac prerogativas quibus eum Christus instructum ac insignitum voluit. De his propterea singulatim, ea quae

clesiam romanam et ecclesias ceteras incalescunt; quoniam si Christus Dominus primatum ex officio proprium alicujus episcopi instituit in Ecclesia catholica, qui semper perdurare debeat; et hunc primatum haereditaverit episcopus romanus, illico consequitur Ecclesiam catholicam coartari ad solam Ecclesiam obedientiae romanae; et concilia, doctrinam ac traditiones illius Ecclesiae obsignatas esse auctoritate totius mundi christiani. » Id ipsum patet ex immani omnium haereticorum et schismaticorum furore adversus ejusmodi primatum a quo contriti sunt.

per nos fieri poterit diligentia, pertractandum erit, non modo contra acatholicos, verum etiam adversus catholicos non paucos, qui quamvis primatum divino jure admittant in Ecclesia, ipsius tamen vim extenuare, quoad ejus fieri potuit, saeperunt, ut vix illum ad purum nomen non redegerint.

CAPUT I. De Petri primatu.

Capitis nomine, in subjecta de qua agimus materia, significatur primatus honoris seu praeminentiae et jurisdictionis. Qui contendunt Christum instituisse Ecclesiam acephalam seu sine capite, inficiantur Servatorem nostrum alicui peculiari individuo primatum illum contulisse; ex quo inferunt nullum a Christo caput Ecclesiae fuisse praefectum. Alii vero existimant hunc saltem primatum immediate alicui individuo non fuisse a Christo collatum, sed universae Ecclesiae, quae proinde potest illum per quemlibet exercere, eum ex uno in alium transferendo (1). Nos vero catholici asserimus Christum tum praeminentiae ac jurisdictionis primatum instituisse in Ecclesia, seu caput ei praefecisse et quidem in peculiari individuo, nempe Petro; tum hunc ipsum primatum haud immediate Ecclesiae, sed immediate Petri personae contulisse. Quae ut ex ordine evincamus sit

PROPOSITIO I. — *Christus contulit Petro primatum honoris et jurisdictionis in universam Ecclesiam, cui propterea eum caput praefecit.*

Christus Petro primatum contulit non solum ordinis seu honoris ac praeminentiae, sed verae jurisdictionis in universam Ecclesiam suam, adeoque Ecclesiae suae caput illum constituit; si super ipsum suam se promissit aedificaturum Ecclesiam, et claves regni caelorum se ei daturum pollicitus est, ac reipsa utrique promisso stetit, eidem soli credens pascendum seu regendum universum gregem suum. Jamvero duo priora constant ex Matth. XVI. Cum enim interrogasset Christus discipulos suos: « Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus, filius Dei vivi. Respondens autem Jesus dixit ei: beatus es, Simon Barjona: quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non prevalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni caelorum. Et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in caelis; et quodcumque solveris super terram erit solutum et in caelis. » Postremum vero, seu promissi solutionem exhibet s. Joannes, cap. XXI. illis verbis, quibus Christus redivivus eundem Petrum affatus est: « Pasce agnos meos..... pasce oves meas. »

Porro in priori testimonio Christus Petro sub gemina fundamenti et clavium metaphora aperte significat se eidem supremam potestatem collaturum, eumque suum constitutum vicarium in Ecclesia visibili a se paulo post aedificanda. Quod enim est fun-

(1) Tale est systema Richerianum, Jansenianum, Febro-
niam, etc. ut paulo post videbimus.

damentum in cœmentitio aedificio, erit Petrus in aedificio spirituali, nempe Ecclesia. Ast vero fundamentum illud est quod universum aedificium sustentat ac regit, ergo et Petrus ille erit ex Christi institutione cui omnis in Ecclesia potestas, omnis legum vis tanquam firmo fundamento inniti debebunt. Quod non minus aperte patet ex altera clavium metaphora, qua in eodem testimonio usus est Christus. Etenim penes omnes gentes, praesertim vero hebraeam, receptum est, ut claves alicui conferantur tanquam insigne aut symbolum potestatis in domum aut civitatem cujus claves traduntur, ut non pauca loca Scripturarum parallela confirmant (1). Cum itaque Christus Ecclesiae suae claves Petro se daturum promiserit, consequens est promississe hoc ipso Christum, se enim constitutum principem supremum totius Ecclesiae eum potestatis plenitudine quodcumque solvendi ac ligandi, seu constituendi leges, subditos obligandi ad ipsas observandas, puniendi transgressores, efficiendique quidquid ad Ecclesiae ipsius bonum et utilitatem pro locorum, temporum, personarum ac rerum adjunctis ipse conferre judicaverit (2).

Nec minus luculenter patere promissae potestatis collationem apud Joannem loc. cit., verba ipsa significant quibus Christus non unam aut alteram gregis sui partem, sed gregem suum plane universum eidem pascendum commisit, seu universam Ecclesiam, quae ex agnorum et ovium collectione coalescit. Ne quis vero arbitraretur officium duntaxat ministeriale praebendi cibum agnis et ovibus Christum Petro conferre voluisse, praeter vocem *πάσκα*, quae proprie significat *pasce* seu *ciba*, aliam vocem addidit v. 16. dicens:

(1) Cf. Jahn: *Archaeologia biblica*, Vien. 1814. § 57. ubi scribit: « Claves ex metallo confectae, non erant nisi potentioribus et nonnunquam ansa eburnea ornatae. Clavis hujus generis aetate monarchiae hebraicae a dispensatore domus regiae tanquam insigne muneris, in humero gestabatur. » Sane Isa. XXII. 22. legitur de Eliacim filio summi sacerdotis Heleiae: « Et dabo clavem domus David super humerum ejus: et aperiet, et non erit qui claudat; et claudet, et non erit qui aperiat. » Quin et suprema Christi potestas, Apoc. III. 7. eodem clavium symbolo designatur: « Hae dicit sanctus et verus qui habet clavem David » Cf. Calmet in loc. cit. Isaiae.

(2) Juverit ad confirmandum quod diximus de suprema potestate Petro a Christo promissa sub gemina *petra* et *clavium* metaphora, expositionem in medium afferre hominis profecto minime suspecti, judaeo-increduli Salvador, qui in op. cit. *Jésus-Christ et sa doctrine*, tom. I, lib. II. chap. I. p. 525. haec in rem nostram habet: « D'abord au sujet du nom et des clés de Pierre, a qui les trois listes des apôtres rapportées par les Evangiles accordent toujours le premier rang... L'attribution qui lui fut faite par Jésus du mot syriaque *kephas*, signifiant *Pierre* , répondait à une double métaphore: à la fermeté de son âme, que le langage poétique de nos jours aurait comparée, dans le même esprit, à un rocher et à cette circonstance, qu'en se présentant au maître de Nazareth comme son premier défenseur, puis en confessant le premier sa qualité de Christ, il avait mérité de passer pour la pierre fondamentale de l'édifice de Jésus et d'être chargé des clés symboliques. Dans le nouvel ordre d'idées, la signification ajoutée à ces clés comportait non-seulement le droit d'approuver et de désapprouver ce qu'il fallait faire ou ne pas faire, mais le droit d'ouvrir ou de fermer du même coup aux prosélytes et aux disciples, selon l'exigence des cas, les portes actuelles de l'association et le passage aux félicités de la résurrection prochaine. Loin de chercher leur origine dans les coutumes des Romains ou chez toute autre nation, ou doit la demander à la patrie des fondateurs de l'institut chrétien. » Deinde refert textum cit. Isaiae.

πολιτικῆ καὶ πρῶτα μου, quod est pascere cum imperio, pascere praesidendo, prout etiam ex usu loquendi Scripturarum, ac locis parallelis aperte conficitur (1).

Id autem vel ex proposito ipso Christi confirmatur quod fuit Ecclesiam condere ad normam veteris synagogae, utpote typicae, insertis tamen nonnullis variationibus ad novam suam societatem magis idoneis. Jam vero synagoga vetus constituebatur ex summo sacerdote, seu pontifice supremo, deinde vero ex sacerdotibus atque levitis, ac demum ex laicis. Atque hujus quidem rei vadem damus hominem, qui studio partium abripi non poterat, ac si quibusdam favet, favet potius protestantibus quam catholicis, quibus, uti par est, infensum ubique se prodit. Hic est judaeo-incredulus Salvador libere edicens summum pontificatum una cum aliis subditis distinctionibus ad christianismi essentiam pertinere; ex quo infert, immerito protestantes ambitioni atque usurpationi romanorum praesulum pontificium apicem et auctoritatem qua pollent tribuisse. In hoc vero ipsos plane ignaros se patefecisse consilii Christi atque essentialis Ecclesiae constitutionis contendit (2).

(1) Sane ps. II. 9. ubi vulgata habet: *Reges eos*; graeca versio habet *ποιμαίνεις αὐτούς*; *pascas eos*; prouti pariter vertunt interpretes syrus et arabicus apud Waltonum. Sic quod legitur Matth. II. 6. *Regat populum meum*, graece habetur: *ποιμαίνετε τὸν λαόν μου*, nempe: *pascat populum meum*. Verum his aliisque ejusmodi omissis, lubet ad dictorum confirmationem verba afferre Jahnii, qui in sua Archæologia biblica ad calcem § 42. scribit: «Itaque in biblicis reges dicuntur *pastores*; רועה רעים nuncupatio nequaquam est subjecta, sed sublimis et honorifica; quare hoc nomen persaepe Deo tribuitur, qui erat rex Hebraeorum; proprie hæc compellatio dicit *rectorem et curatorem*, conf. Ps. 25. 4-4. 8. 2. Jes. 40. 10. 65. 11. Jer. 10. 21. 22. 22. 25. 1. 51. 11. 56. 40. 50. 6. 51. 25. Mich. 5. 5. Nahum 3. 18. Ezech. 10. 24. 54. 2-25. 57. 24. Zachar. 10. 5. 8. 26. 11. 5. In antiquo quidem fœdere hæc tropica pastorum notio perpetuo indicat regem, ætate vero Christi nomine pastorum פֹּרְשֵׁי, condecorabantur præceptores Judæorum, quod primum ex schola stoicorum descendit, qui solos sapientes statuerunt esse vere reges. Hoc modestius saltem, quam a stoicis dictum fuit, a judæis adoptatum est, et deinceps in Ecclesiam christianam transit, ut qui doctrina regerent, et curarent fideles, pastores dicerentur, Ephes. 4. 11. Matth. 9. 56. Jo. 10. 11-14. Hebr. 13. 10. 1. Petr. 2. 25. 5. 4. 1. Cor. 4. 8. » Hactenus quidem Jahn; adnoto tamen nonnulla ex cit. testimoniis ex N. T. non esse ad rem; alia vero exhibere pastorem qui non solum *doctrina*, sed etiam *auctoritate* regat, ut Joan. 10. 12-14. 1. Pet. 2. 25. v. 4.

(2) En iterum ejus verba ex op. cit. tom. II. p. 296. seqq. «J'ai déjà fait remarquer, ait ipse, qu'un temps moral très-long était nécessaire pour que les formes extérieures de la société de Jésus se missent en rapport avec sa propre nature. C'est même à cause de cette vérité si simple qu'on est forcé de reconnaître l'imperfection de la plupart des arguments tirés de l'état de l'Eglise des apôtres par les sectes chrétiennes dissidentes. Leur conclusion qui arrivait à dire qu'il n'existe aucune solidarité entre l'organisation primitive et les modifications amenées par le développement catholique de la doctrine, repose sur une confusion flagrante des faits. J'en apporterai quelques preuves: par exemple, est-il permis de se ranger chrétiennement de l'avis des communions réformées quand elles récusent la légitimité originaires d'une assemblée centrale et régulatrice, et la majesté d'un pontife supérieur?... A plus forte raison, la convenance d'une église centrale dut leur [discipulis Christi] apparaître, lorsque la société nouvelle toute séparée d'avec les Juifs eut expressément déclaré qu'elle était à elle seule le corps du vrai peuple ou l'Israël général. A plus forte raison, ils durent céder à cette convenance lorsque la croyance qui avait prédominé sans réserve dans l'âme des premières générations des chrétiens, au sujet de la proximité extrême assignée par le Fils de Marie à la fin du monde actuel et à la résurrection primitive des morts, ne se fut pas réalisée [juxta auctoris

888
Atque hinc factum est ut Scripturæ nobis Petrum exhibeant veluti ceterorum apostolorum principem, a Christo singulari prorsus ratione præ ceteris distinctum et honestatum, ac munia sui primatus exercentem. Etenim in eis reperimus Petrum in apostolorum censu constanter primo loco commemorari (1), quamvis ipse prior non fuerit ad apostolatam vocatus (Jo. I, 35-41); primum item apostolorum qui Christum redivivum intuitus sit (Luc. XXIV, 34); primum qui edixerit alium Judæ proditionis loco sufficiendum (Act. I, 15. seqq.); primum qui Judæis Christum predicaverit (Id. II, 14, seqq.), ac tum ipsos tum gentiles in Ecclesiam admiserit (Id. X, 34; XV, 7); qui sententiam in concilio tulerit (Id. XV, 7); qui ecclesias universas inviserit (Id. IX, 52.); qui scripta Pauli probaverit (II Petr. III. 15, 16); cum quo idem Paulus Evangelium suum contulerit, «ne forte, ut ipse loquitur, in vacuum curreret aut cucurrisset» (Gal. II, 2.). Exhibent præterea eadem Scripturæ Petrum solum cui fratres suos (apostolos) Christus mandavit confirmandos, eaque propter præcem peculiarem pro eo fuderit (2). Quid porro hæc omnia sibi volunt, nisi Christum re ipsa constituisse Petrum fundamentum, caput, principem Ecclesiae suae?

Sane si Christus, ut ex demonstratis abunde liquet, Ecclesiam suam ad instar humani individui condere constituit anima et corpore præditi, adeoque ut personam moralem, ac societatem visibilem; quin velimus ipsum voluisse hanc societatem, prout visibilis est atque adspectabilis, sine visibili moderatore ac principe, hoc corpus acephalum nimirum sine capite constituere, fateamur necesse est eidem caput præfuisse quod universum corpus regeret, principem qui societatem moderaretur suam, ac sui ipsius in cælum abeuntis personam in his terris gereret; quem ex

systema]. On se vit obligé à chercher tous les moyens capables de prévenir l'esprit de séparation et de ruine qui menaçait déjà l'existence de l'Eglise. Le sacerdoce de la loi avait été destiné à lier entre eux et à maintenir tous les éléments de l'ancien peuple; la nécessité des circonstances, jointe à la volonté perpétuelle chez les disciples de Jésus d'accomplir les textes anciens, leur imposa d'y substituer un sacerdoce correspondant... Lorsqu'elle [Ecclesia] fut venue à faire passer ses magistrats de leur état originaires d'anciens à l'état de prêtres, de leur état originaires de surveillants à celui d'évêques ou de princes des prêtres, cette Eglise ne songea nullement et ne dut pas songer à scinder le caractère nouveau que ses fonctionnaires recevaient; elle n'en détacha point les pouvoirs qui étaient dévolus dans la mère patrie à leur titre précédent. Bien loin de là, elle fut conduite à concentrer dans un pontife supérieur, imité, selon l'ordre de ses idées, du grand Pontife de la loi, tous les droits qui appartenaient à des magistratures très-distinctes dans l'organisation intérieure d'Israël; et avec le temps, elle fut conduite à concentrer sur ce même pontife et sur ses émanations, tous les droits et tous les privilèges des castes sacerdotales, tant de l'Orient que de l'Occident, dont l'Eglise chrétienne se regarda de plus en plus comme l'héritière naturelle. » Et alibi passim eadem inculcat adversus protestantes.

(1) Matth. 10. 2. Marc. 5. 16. Luc. 6. 14. apud Matthæum expresse dicitur *primus*.

(2) Luc. XXII. 52. Cf. Bossuet, *Sermon sur l'unité de l'Eglise*. Premier point: ubi eloquentissime et energice quæ nos hic vix indicavimus explanat et evolvit. *Oeuvres de Bossuet*, ed. Versailles, 1816. tom. XV. pag. 495. seqq. necnon com. J. De Maistre, in op. *Du pape*, tom. I. liv. I. ch. 6.

Scripturis non alium nisi Petrum esse deprehendimus.

Sive igitur verba spectemus quibus Christus Petro promissiones amplissimas fecit in præmium confessionis divinitatis suæ apud Matthæum; sive verba quibus in præmium peculiaris amoris quem Petrus post resurrectionem eidem Christo professus est, solvit quod promisit apud Joannem; sive Christi spectemus propositum in condenda Ecclesia sua, atque ejusdem Ecclesiae constitutionem ac naturam; sive demum quæ de eodem Petro nobis Scripturæ referunt, constat quod proposuimus, nempe Christum contulisse Petro primatum honoris et jurisdictionis in universam Ecclesiam, eumque propterea illi caput præfuisse.

DIFFICULTATES. I. Obj. 1. Prolata ex Scripturis testimonia non evincunt nisi quendam personalem b. Petri præminentiam meri ordinis, non autem verum ac proprie dictum primatum potestatis ac jurisdictionis super apostolos reliquos. 2. Quæ quidem personalis præminentia Petro obligit aut ob ejus zelum, et dilectionem erga Christum, ob exantlatos pro Christo labores, uti existimantur s. Augustinus et s. Cyrillus (1); aut quia ceteris erat apostolis natu major, ut placuit Hieronymo, Chrysostomo et Cassiano (2); aut quia *primus* inter ceteros vocatus fuit Petrus ad apostolatam, uti sentiunt Epiphanius, Cyprianus, Hilarius, Basilius, Gregorius M. et Chrysostomus (*Du Pin, Tournely, ibid.*); aut denique ob ejus publicam confessionem Christi, uti rati sunt Gregorius M., Basilius, Epiphanius, Optatus, et Ambrosius (*Tournely, ib. p. 12*). 3. Sane Scriptura apostolos omnes exhibet pares et suprema potestate præditos dum ipsis Christus sive collective sive distributive dixit: «Quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros, etc. (Matth. X, 14). Ego rogabo Patrem et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis» (Jo. XIV, 16); et post resurrectionem suam omnibus eadem ratione dixit: «Sicut misit me Pater, et ego mitto vos... accipite Spiritum S.» (Jo. XX, 21, 22); tum: «Data est mihi omnis potestas in cælo et in terra; euntes ergo» etc. (Matth. XXVIII, 19). Nemo porro negaverit ejusmodi potestatem apostolis absque ullo discrimine a Christo collatam esse *supremam*; ergo non potuit Petrus ceteris antecellere potestate aut dignitate *officii*, sed solum *personalibus* respectibus. 4. Quapropter invenimus Petrum ceteros quidem zelo et *activitate* superasse, ast nullum reperimus exemplum auctoritatis ab eo supra illos exercite. 5. Sane aperte Scriptura docet Deum quosdam possuisse in Ecclesia: «*primum* apostolos, secundo prophetas,» etc. (I Cor. XII, 28). Duodecim igitur apostoli fuerunt *primi* in Ecclesia, non autem solus Petrus. 6. Hæc eadem conclusio traditione fulcitur; Tertullianus siquidem scribit: «Apostolos

(1) Apud Du Pin, *De antiq. eccles. disciplina*, ed. 1686, p. 512.

(2) *Ibid.* Tournely, *De Eccles.* tom. II, p. 11.

habemus auctores» (*De hæres.*); Cyprianus: «Quamvis apostolis omnibus post resurrectionem suam *parem* potestatem tribuat et dicat: *Accipite Spiritum S.*... tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit. Hoc erant utique Apostoli quod fuit Petrus, pari consortio præditi et honoris et potestatis: sed exordium ab unitate proficiscitur, ut Ecclesia una monstretur» (*De unit. eccles.*); Ambrosius: «Hic Petrus, ubi audivit: *vos autem quid me dicitis?* statim loci non immemor sui primatum egit: primatum confessionis utique, non honoris; primatum fidei, non ordinis» (1) et iterum: «Denique audi dicentem: tibi dabo claves... quod Petro dicitur, ceteris apostolis dicitur» (*In psalm. XXXVIII*). Hieronymus: «Joannes et Jacobus quia plus ceteris petierunt, non impetraverunt, et tamen non est dignitas eorum imminuta, quia reliquis apostolis *æquales* fuerunt» (*Adv. Jovin.*); Chrysostomus vocat apostolatam non solum «fastigium dignitatum, sed etiam radicem ceterarum et fundamentum, affirmatque apostolorum fidei gentium omnium ac totius orbis terrarum curam fuisse eonmissam» (2); Cyrillus Alex. vocat apostolos *judices universales, rectores totius mundi*, et in ep. ad Nestorium dicit *Petrum et Joannem fuisse pares in honore ac dignitate* (*Act. conc. Hard. tom. I, col. 1287*); Victor Carthag. «Ad quam (Ecclesiam), scribit, omnes beatissimi Apostoli, pari honoris et potestatis consortio præditi, populorum agmina convertentes perduxerunt» (*Epist. ad Theod. Papam*); Isidorus Hispal. «Ceteri, inquit, apostoli cum Petro par consortium honoris et potestatis acceperunt» (*De officiis, lib. II, c. 5*); Conc. N. œcumenicum declarat: «Licet enim Sancti Spiritus gratia et circa singulos apostolos abundaret, ut non indigerent alieno consilio ad ea quæ agenda erant» (*Acta conc. tom. III, col. 188*). Tandem Nicolaus Cusanus: «Scimus quod Petrus nihil plus potestatis a Christo recepit aliis apostolis. Nihil enim dictum est ad Petrum quod aliis etiam dictum non sit... Ideo recte dicimus omnes apostolos esse æquales cum Petro in potestate» (5). Ergo.

Resp. Ad 1. N. Hæc enim meri ordinis seu personalis præminentiae prerogativa, absque vera potestatis jurisdictione, inepta prorsus fuisset scopo seu fini quem sibi proposuit Christus in condenda Ecclesia sua ad instar individui viventis. Instituisset enim corpus sine capite, societatem sine supremo rectore, quæ non una, sed multiplex fuisset, quot scilicet ab apostolis singulis fundatæ essent ecclesiae, quotque deinceps post ipsos instituerentur, utpote nullo inter se vinculo ac nexu colligatæ, ut patet ex cœtibz protestantibus et schismaticis, qui sunt territoriales ac veluti possessiones aut proprietates soli seu regiminis quod iis

(1) Lib. *De incarn.* c. 4, tom. II. p. 710.

(2) *Homil. De util. lect. Script.* tom. III. p. 75, 77.

(3) De concord. cathol. lib. II. cap. 15. Hactenus Palmer op. cit. par. VIII. de rom. pontif. cap. 1. p. 477. seqq.

præest (1). Christus autem in singulari semper loquitur de *Ecclesia sua, de regno suo, de ovili suo*. Apostolus vero commemorat corpus Christi, non autem membra huc illucque dispersa, aut corpus sine capite, tunc enim *truncum* plane vocasset (2).

Ad 2. D. Id est quatuor allatæ ex ss. patribus rationes eo referuntur ut motiva quare Christus primatum Petro potius contulerit quam alteri apostolo, C. referuntur ad rationem reddendam cur Christus primatum ipsum instituerit in Ecclesia N. Hæ nempe duæ quæstiones in doctrina patrum simul permiscendæ non sunt, uti adversarii faciunt. Adducti enim patres in locc. cit., ut eos legenti patet, rationes aliquas, easque conjecturales indicant, quare Christus Petro potius quam alii ex apostolis voluerit primatum conferre, quod non abnuimus. Quando vero iidem patres disserunt de primatu ipso, et rationem afferunt quare illum in Ecclesia sua instituere Christus voluerit, unanimes sunt in adstruenda unitate Ecclesiæ veluti motivo cur Christus ad illum instituendum permotus sit. Nimirum docent unitatem Ecclesiæ catholicæ, induxisse Christum, ut unicum supremum pastorem ei præficeret, unum caput, unum pontificem necessaria potestate et auctoritate præditum ad unitatem constituendam, custodiendam ac conservandam, cum voluerit Ecclesiam suam unam esse, ac talem jugiter perseverare (3). Quod nec infensissimi sedis apostolicæ hostes diffitentur (4); ac nos paulo post ejusmodi patrum testimonia afferentes, luculenter ostendemus.

Ad 5. D. Scriptura nobis exhibet apostolos omnes æquales in apostolatu, ac in omnibus apostolatus facultatibus, qui fuit omnibus communis, C. in primatu, et in facultatibus primatus propriis N. Hic enim cum potestate jurisdictionis uni Petro collatus a Christo est; ut liquet ex probationibus, quas nullo modo infirmant objecta Scripturarum oracula quæ

(1) Exinde receptum est ac vulgatum apud acatholicos veluti axioma, principium illud: « Cujus est regio, illius est religio. »

(2) Nec obest quod Christus sit Ecclesiæ caput; nam hic agitur de *capite visibili Ecclesiæ visibilis*, quod certe Christus non est ex quo ascendit in cœlum.

(3) Quod patres minime inter se permiscerint duas has quæstiones, argumento ineluctabili est diversa ipsorum agendi ratio in unaquaque earum. Etenim cum quaerunt quare Petro potius quam alteri apostolorum Christus contulerit primatum, accipites sunt ac mira inter ipsos apparet sententiarum varietas; cum vero inquirent in rationem quare Christus instituerit primatum in Ecclesia sua, una eademque sententia ac doctrina est exploratæ traditioni innixa, nempe hanc aliam non esse nisi unitatem Ecclesiæ catholicæ. Cf. Petr. Ballerini *De vi ac ratione primatus*, cap. 8.

(4) Sane Hugo Grotius in *Voto pro pace* ad art. 7. hæc scribit: « Gradus præpositorum in Ecclesia esse debere, et per illos gradus compaginari Ecclesiam, docuit nos Paulus, Ephes. IV. 11. Ordo sive in partibus, sive in toto, continetur principatu quodam, sive præpositi unitate. Et hoc est quod in Petro nos Christus docuit. Hoc a Christo didicit Cyprianus: idem cum Cypriano dicit Hieronymus adversus Jovinianum... Tale caput est inter presbyteros episcopus, inter episcopos Metropolitanus, aut alio quis modo electus, ut ceteris præsit. Tale inter omnes episcopos romanus » (opp. ed. Amstelod. 1679. tom. III. p. 638). Plura alia heterodoxorum in hanc rem testimonia profert P. Ignatius Fiume ord. Præd. in op. *Schola veritatis orthodoxæ* et ex ipso Petrus Ballerini op. et loc. cit. quæ illic recoli possunt.

de communi apostolatus facultate et potestate loquuntur (1). Hæc vero apostolatus potestas *suprema* quidem est in ordine suo, minime vero absolute, eo ipso quod vi primatus Petro collati, apostoli omnes ei subjecti fuerint ac subordinati a Christo ipso. Et hoc rursus ejusdem primatus acerbiores impetitores concedunt (2).

Ad 4. N. Nam hoc ipso quod jurisdictionis primatum Christus Petro contulit, is debuit, ut verbis Bossuetii utar, « super omnes sine restrictione » (3) auctoritatem habere; eamque exercere potuisset, si opus esset; et reipsa exercuit, dum scripta Pauli probavit, et alia gessit, quæ in probationibus commemoravimus, quæque ipsa rei natura postulat. Primatus enim et subjectio sunt ideæ relativæ, nec una sine altera concipi potest. Quod si Petrus vim coactivam in apostolos non exercuit, ideo est, quia hæc vi apostoli non indigebant (4).

(1) Hoc ipsum fatetur auctor adversario nostro apprime carus, nempe Dupin, qui in his dissertat. *De antiqua Ecclesiæ disciplina* docet s. Petro apostolos potestate et auctoritate omnino æquales fuisse, *excepto primatu*. Nam in diss. IV. c. 1. § 3. allatis quibusdam patrum sententiis (illis nempe eisdem quas ex hoc auctore deinde citat Palmer), quibus omnes apostoli Petro pares fuisse dicuntur: « Hæc, inquit, probant, apostolos in clavium administratione, fidei prædicatione, ecclesiarum fundatione, potestate, auctoritate æquales fuisse; at eos in primatu Petro æquales fuisse nullus dicit. » Loqui porro hunc auctorem de jurisdictionis primatu, non autem de solo primatu ordinis aut præeminentiæ et honoris, liquet ex his quæ in eadem diss. cap. 2. § 3. « Ex hoc primatu romani pontificis fluunt multæ prærogativæ, quæ ipsi non secus ac primati jure divino competunt, » quas mox distincte refert. Quomodo vero hic auctor sibi cohereret, ipse viderit.

(2) Id fassus est Quesnellus, qui in libello edito an. 1705. inscripto. *Idee générale du libelle. motif du droit pour le procureur de la cour ecclésiastique de Malines, accusateur et partie contre le P. Quesnel*, cum accusaretur, eo quod in alio opere s. Petrum et s. Paulum duo Ecclesiæ capita constituens, reproduxisse visus esset propositionem damnatam, ut accusationem dilueret pag. 92. scribit eum tantum in damnatam thesim incidere, qui admitteret inter Petrum et Paulum omnimodam æqualitatem sine ulla subordinatione ad s. Petrum, ut in decreto explicatur. Proficitur autem pag. 94. se alienum ab hac sententia, cum s. Paulo nunquam tribuerit primatum universalem, qualem uni s. Petro assereendum non dubitat. Eadem fatetur M. Antonius de Dominicis lib. VI. n. 2. scribens: « Hic jam nos romani sistere solemus, et dicere, Petrum a Domino designari pro fundamento totius Ecclesiæ, quæ debet eidem inniti, quemadmodum ædificium innititur fundamento; » qui tamen paulo post obvium hunc sensum eludere conatur, uti videbimus.

(3) In serm. ad Comitium cleri Gallic. Parisiis habito an. 1681.

(4) Apposite card. du Perron in *Réplique au roi de la Grande-Bretagne*, chap. 36, pag. 458. seq. « Pour maintenir l'unité, inquit, il étoit besoin encore, outre l'autorité interne et essentielle à l'apostolat, d'une autre autorité externe et accessoire à l'apostolat, qui eût la superintendance sur le soin de la conservation de l'unité. Et comme l'office de la cause est de régler son effet, il fallait que celui qui étoit le principe et l'origine de cette unité eût aussi la superintendance sur les autres pour ce qui regardait la conservation de l'unité, et par conséquent la juridiction superéminente sur les choses nécessaires à la manutention de l'unité... Non que les apôtres eussent besoin, pour se maintenir en unité, que les effets de cette autorité se pratiquassent si évidemment sur eux comme sur leurs successeurs, à cause de l'assistance qu'ils avoient chacun en particulier de l'esprit de Dieu; mais afin de proposer à l'Eglise une forme et un modèle de l'ordre qu'elle devait suivre après leur décès. » Quod etiam Petrus de Marca in opusc. cit. *De discrim. clericorum et laicorum* fassus est scribens cap. 3, n. 15. « Tenebantur apostoli fundare ecclesias in unitate, cujus caput cum esset Petrus, illius communioni eas subijcere tenebantur » et num. 21. « Porro (docet Opta-

Ad 5. D. Deus juxta Scripturas posuit primum apostolos inter eos qui charismatum donis præcelluerunt ad munia ecclesiastica obeunda, C. absolute N. Scopus Apostoli in objecto loco minime est gradus hierarchicos recensere, alioquin recensisset episcopos, presbyteros et diaconos; sed fuit commemorare varia charismatum dona et officia quæ Spiritus S. distribuit in Ecclesiæ utilitatem, his autem præcellere affirmat primo loco apostolos, deinde prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opulationes, gubernationes, genera linguarum. Ex hoc vero sequitur apostolos quidem primos esse, uti jam diximus, in ordine suo, nempe in apostolatu, non autem in ordine ad Petrum universo collegio apostolico prelatum cum vera jurisdictionis potestate a Christo ipso (1).

Ad 6. N. Omissis porro testimoniis Tertulliani, Hieronymi et Chrysostomi, quæ ad præsentem controversiam non pertinent, utpote quæ commendant dignitatem apostolatus omnibus communem, ac si placet, etiam supremam in ordine suo, juxta dicta, expendemus, ne longiores simus, reliqua quæ objecta sunt, et propius ad rem præsentem referuntur. Itaque:

S. Cyprianus affirmat apostolos pari fuisse consortio præditos honoris et potestatis cum Petro, D. In apostolatu seu in potestate apostolica ac muniis ei adnexis, C. Sub omni respectu N. Etenim contrarium eruitur ex ipsis adductis s. Martyris verbis: « Tamen ut unitatem manifestaret (Christus), unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit... Exordium ab unitate proficiscitur ut Ecclesia sua monstretur; » perinde ac si diceret: licet omnes æquales seu pares essent apostolica potestate et honore, ut tamen in unitatem omnes convenirent et coalescerent, præfecit omnibus Petrum veluti unitatis exordium, fontem ac originem; seu quod idem est, contulit Petro super omnes primatum potestatis et jurisdictionis, cum sine ipso unitas nunquam emersisset. Germanam hanc esse s. Cypriani mentem patet tum ex verbis ipsis, tum ex his quæ scribit in ep. LV. in qua vocat Petri cathedram *Ecclesiam principalem* ex qua *unitas sacerdotalis exorta est*, quæ ejus unitatis formandæ vim, *principalitatis* ipsius cathedræ propriam atque præcipuam, significant (2).

unitatem ab omnibus apostolis servandam in illa una cathedra (Petri), ne si ab ejus unitate recedentes in ecclesiis ædificandis aliam cathedram constituerent, schismatici et peccatores haberentur. Nullum erat periculum, ne scissa unitate Ecclesiæ, apostoli proprias sibi ecclesias defenderent se junctas a communionem Petri. Sed regimini semel constituti forma exposebat, ut sciremus apostolos quoque ipsos huic regulæ a Christo præscriptæ subditos fuisse. »

(1) Cf. Estium tum hic, tum in cap. 4. epist. ad Ephes. V. 11.

(2) Idque magis liquet ex idea quam constanter ingerit Ecclesiæ s. martyr, præsertim vero ep. LXIX. ubi ecclesiam unam definiens, ejusque unitatem describens ait: « Plebs sacerdoti coadunata, et pastori suo grex adherens. » Quoniam vero in particularibus ecclesiis quilibet sacerdos et pastor, nempe episcopus unitatis suæ cujusque particularis ecclesiæ origo est, eandemque unitatem eatenus format atque conservat, quatenus ipsi, qui radix et centrum est unitatis, tota ipsius Ecclesiæ plebs coadunari, et totus grex adherere in unum debet, ut ex plebis ac gregis

S. Ambrosius in primo textu scribit, Petrum egisse primatum confessionis, non honoris; fidei, non ordinis D. cum nondum assecutus esset hunc primatum honoris et ordinis, C. postquam hunc assecutus est N. Significat itaque his verbis s. doctor Petrum ceteris prævisse apostolis in edenda fidei confessione.

In altero autem textu juxta s. Ambrosium, quod Petro dicitur omnibus dicitur, D. quoad potestatem remittendi peccata, C. quoad primatum N. Contendit quippe s. Ambrosius adversus Novatianos, potestatem quam Ecclesia exercet in remittendis peccatis non esse usurpatam, sed ei a Christo collatam tum in Petro tum in reliquis apostolis.

S. Cyrillus affirmat *Petrum et Joannem æqualis esse dignitatis*, D. In apostolatu, C. in primatu N. Talem porro esse sensum verborum Cyrilli patet ex immediate sequentibus: « Propter quod et apostoli et sancti discipuli esse monstrantur » (1).

Victor Carthag. scribit, *omnes beatissimos apostolos pari honoris et potestatis consortio præditos*, D. In apostolico munere ac dignitate, C. in primatu N. Loquitur enim Victor de orthodoxa doctrina qua Ecclesia ab apostolis eadem ratione informata est (2).

Nec alia est mens s. Isidori Hispalensis, qui adducta verba, perinde ac Victor Carthagin. mutuatus est a s. Cypriano in eodemque propterea sensu. Sane id liquet ex verbis immediate præcedentibus; præmiserat quippe Isidorus: « In novo testamento post Christum sacerdotalis ordo a Petro coepit. Ipsi enim primum datus est pontificatus in Ecclesia Christi: sic enim loquitur ad eum Dominus: *Tu es Petrus*, » etc. (3).

Concilium V. auctoritas extra præsentem controversiam urgetur, siquidem concilium non loquitur de æqualitate potestatis inter apostolos, sed de æqualitate donorum, præsertim vero infallibilitatis, ad instruendam Christi Ecclesiam; quod nemo inficiatur (4).

unione cum suo sacerdote ac pastore Ecclesia una fiat; ita juxta s. Cyprianum in universali Ecclesia unus summus sacerdos ac pastor s. Petrus, et propterea romanus pontifex, qui, uti postea ostendemus, Petro succedit, catholice unitatis origo est, unitatemque totius Ecclesiæ catholicæ format et continet, quatenus ipsi ut radici et centro ejusdem unitatis, coadunari atque adherere debent omnes et fideles et episcopi, ut ex pluribus et particularibus plebibus gregibusque ei supremo sacerdoti atque pastori adherentibus, unus grex, et Ecclesia una universalis coalescat. Quo reipsa fit, ut Ecclesia catholica, pluribus licet in locis dispersa, « sit utique connexa, ut ibidem subdit, et coherentium sibi invicem sacerdotum glutino copulata. » Hoc vero minime verificaretur si Petrus auctoritate primatus etiam inter apostolos ac super apostolos minime præditus a Christo fuisset. Cf. Ballerini. op. cit. cap. 15. n. 10.

(1) Apud Harduin. *Acta concil.* tom. I. col. 1287.

(2) Cf. apud Baron. tom. XI. an. 646. n. 15. edit. cit. Lucens. p. 378.

(3) Cf. Quæ in hunc locum adnotat eruditus Arevalus in nova s. Isidori opp. edit. Romæ, 1802, tom. VI. pag. 448.

(4) Scopus concilii erat inducere Vigilium rom. pontificem in urbe Constantinopolitana degentem ut una cum patribus disceptaret ad judicandam causam trium capitulorum, non autem judicaret per se solum seorsum a concilio, prout ipse facere constituerat. Quod ut obtinerent, afferunt hujus concilii patres exemplum apostolorum, qui, quamvis etiam singulatim gratia Spiritus Sancti abundarent, non tamen aliter voluerunt de eo quod movebatur, si oporteret